

landelijk expertisecentrum
jonge kind

Startsymposium 2 juni

Welkom! Het symposium start om 13:45 uur.

Programma Startsymposium

- **Introductie**
- **Ontstaan van het expertisecentrum** door Minister Ingrid van Engelshoven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Barbara de Kort, voorzitter Bestuur Landelijk Symposium Jonge Kind
- **Inhoudelijke bijdrage** door Helma Brouwers, auteur van het handboek Kiezen voor het Jonge Kind
- **Onderzoek in het expertisecentrum** door Annerieke Boland en Cathy van Tuijl, lectoren
- **Vraaggesprek met leerkracht en lerarenopleider** door Ineke Oenema-Mostert, lector, Natasja de Kroon, lerarenopleider en Joke Scheffer, leerkracht
- **Napraten met de lectoren**

Ontstaan van het expertisecentrum

Minister Ingrid van Engelshoven

Barbara de Kort

2

Inhoudelijke bijdrage – Kiezen voor het Jonge Kind

Helma Brouwers

3

Kiezen voor het jonge kind:

waar kies je dan voor?

Helma Brouwers

Een andere taal

- De ontwikkeling van het kind
- De leerstof voor de onderbouw
- Zittenblijven in groep 1
- Een beoordelingsrapport geven
- Voorbereiden op groep 3
- Leerachterstanden wegwerken

Ontwikkelingsgericht of leerstofgericht denken

Voor een ander soort kind

- Fantasie + realiteit
- Magisch denken
- Beweeglijk (fysiek en mentaal)
- Emotionele beleving
- Concreet denkend
- Nieuwsgierig/onderzoekend

Essentieel is het opbouwen van goede relaties

Voor een andere werkwijze

- Geen (leer)programma maar tweerichtingsverkeer
- Niet de vakken, maar de wereld verkennen
- (Zelf) onderwijs maken van ervaringen en gebeurtenissen
- Betekenisvolle activiteiten
- Observeren is de basis
- Differentiëren: niet per groep, maar per kind
- Belangrijkste vaardigheid is niet lesgeven (directe instructie), maar inrichten van een rijke speel/leeromgeving
- Kwaliteitscriteria zijn **welbevinden** en **betrokkenheid**

Kiezen voor spel als centrale activiteit

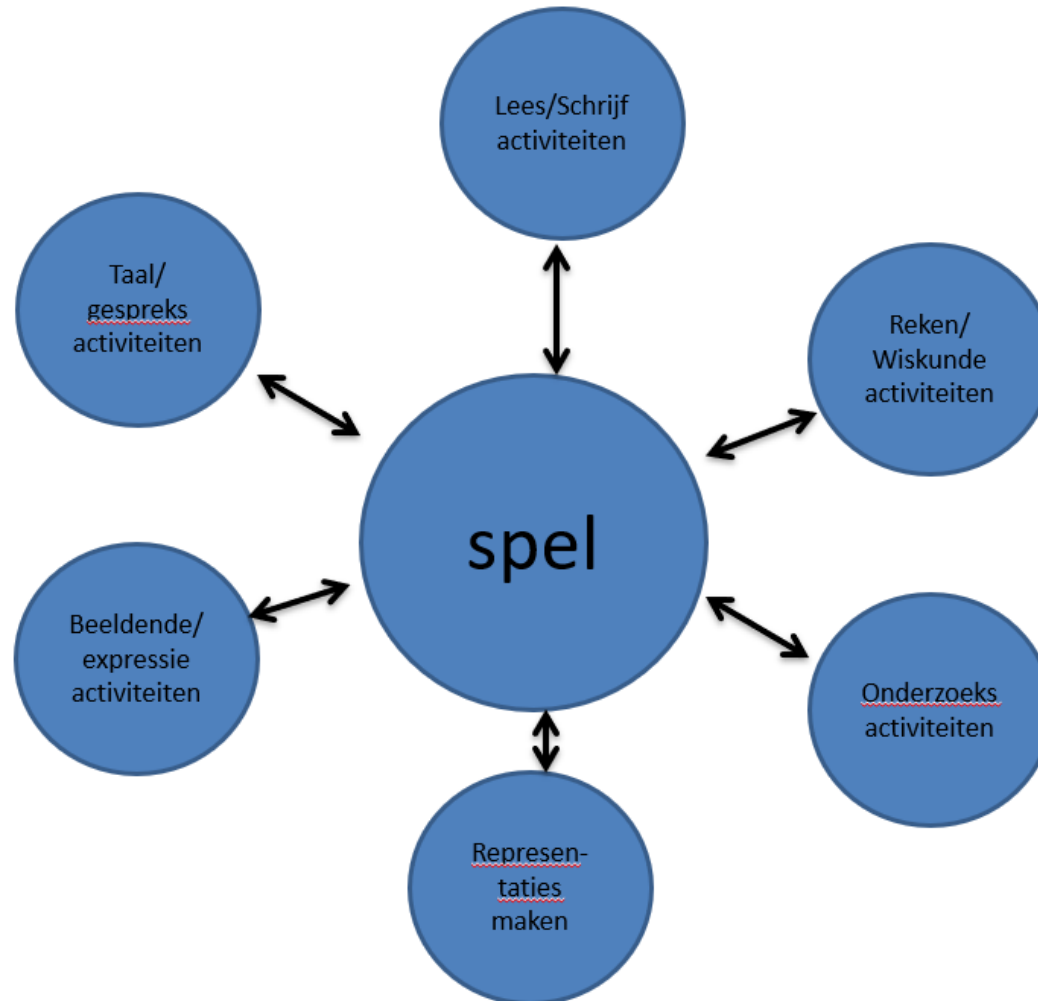
1. Spelen om te leren over de wereld (Vygotsky)
2. Spelen om (fijne, moeilijke, traumatische) ervaringen te verwerken (Virginia Axline)

Kinderen maken hun eigen plannen en stellen hun eigen doelen

Geen beoordeling; het kind heeft de vrijheid volgens zijn eigen criteria te handelen

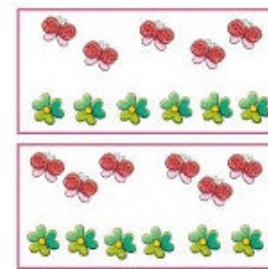
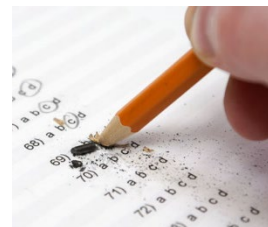

De kracht van spel (OGO)

Spel creëert een betekenisvolle context

Ervoor kiezen om niet dezelfde fouten te maken die het traditionele onderwijs maakt(e)

Leren van en op papier in plaats van van en door levenséchte, driedimensionale situaties

Ontwikkeling en leren willen programmeren en standaardiseren

Activiteiten opleuken in plaats van betekenisvol te maken

Stil zitten in plaats van doen, actief zijn

Niet zonder betekenisvolle context

A B C D
E F G H
I J K L

1 2 3 4 5
6 7 8 9 0

We maken die letters en cijfers zoveel groter dan ze verdienen in het leven van peuters en kleuters

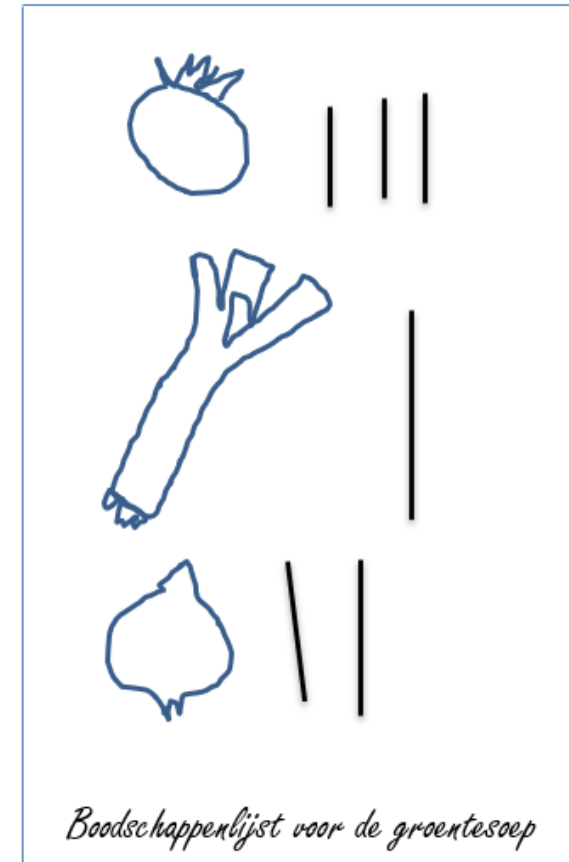
Holistisch: het gaat niet om 'vakken' maar om kinderen te helpen de wereld (beter) te leren kennen

Je komt het overal om je heen tegen...

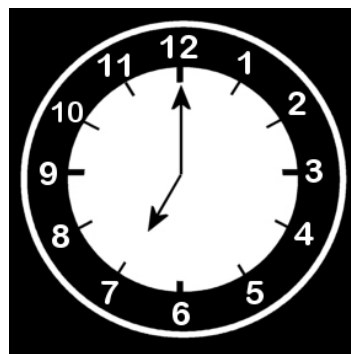
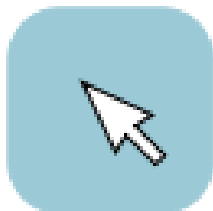
Een stevige basis voor geletterdheid en gecijferdheid

- Gevoeligheid voor symbolen
- Tekens, ook abstractere, begrijpen
- Ervaringen ordenen en kwantificeren
- Begrijpen van representaties, zoals grafieken, plattegronden, klokken etc.
- Plezier in verhalen/boeken
- Plezier in (taal)klanken/ gedichten/liedjes

Beginnen met letterkennis =
beginnen met een abstract symbool voor een
abstractie (klank).

Een wereld vol tekens, logo's, en symbolen

En jonge kinderen zijn er heel goed in die te interpreteren

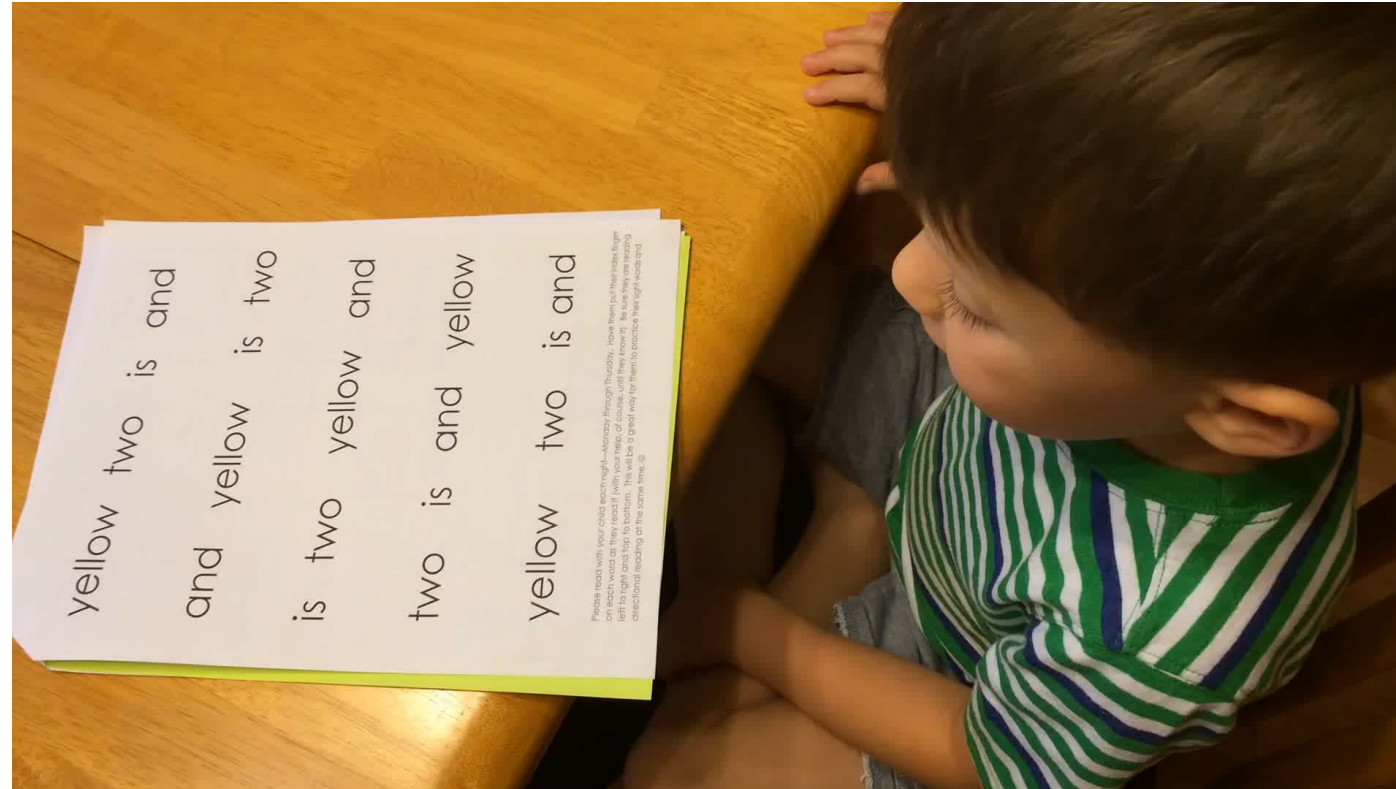
Denk ontwikkeling ondersteunen: van concreet naar abstract

- Taalontwikkeling is daarin cruciaal; taal ordent
- Taalontwikkeling is geen woordenschat,
- maar woorden kunnen geven aan ervaringen, gevoelens en gedachtes.
- Je stimuleert taal door boeiende ervaringen te bieden of aan te grijpen en kinderen te ondersteunen die te verwoorden.
- Leren denken is voor jonge kinderen belangrijker nog dan leren lezen, rekenen en schrijven:
- Oorzaak/gevolg + middel/doel relaties, tijdsbesef, ruimtelijk inzicht, begrip van (behoud van) hoeveelheid, ordeningsprincipes leren kennen etc.
- Omdat het geen vak op zich is dreigt de aandacht daarvoor te verdwijnen.

Vaak onderschatten we jonge kinderen

- Het is een illusie te denken dat je grip hebt op wat ze leren,
- maar als de ontwikkelingsmotor intact blijft
- verrassen ze je vaak met al die stukjes van hun wereld ze al in elkaar gepuzzeld hebben
- Ze hoeven niet alles van ons te leren

Veel van wat we jonge kinderen zien doen, wordt door geen enkel algoritme herkend.

Het doel van onderwijs voor ogen houden!

- Doelenjacht of educatie?
- Onderwijs dat kinderen weet te raken is échte educatie
- Echte educatie helpt kinderen hun wereld en zichzelf beter te begrijpen

Een landelijk expertisecentrum jonge kind!

- Jonge kind specialisten mogen best wat zelfverzekerder zijn; we hebben iets te bieden
- We moeten het niet zoeken in 'schooltje spelen'
- Er zijn nog veel onderzoeksvragen:
  - De kwaliteit staat of valt bij een goede opleiding voor het jonge kind: is die ongedeelde Pabo daartoe de beste keuze?
  - Wat zijn de alternatieven voor toetsen en testen?
  - Welke 'ingrediënten' zijn bepalend voor goede resultaten?
  - Hoe zorgen we ervoor dat **elk** kind de best mogelijke start krijgt?
  - Wat kunnen we leren van al onze praktijkexperts?

lejk

Heel veel succes!

Ook namens alle kinderen
voor wie jullie aan het
werk gaan.

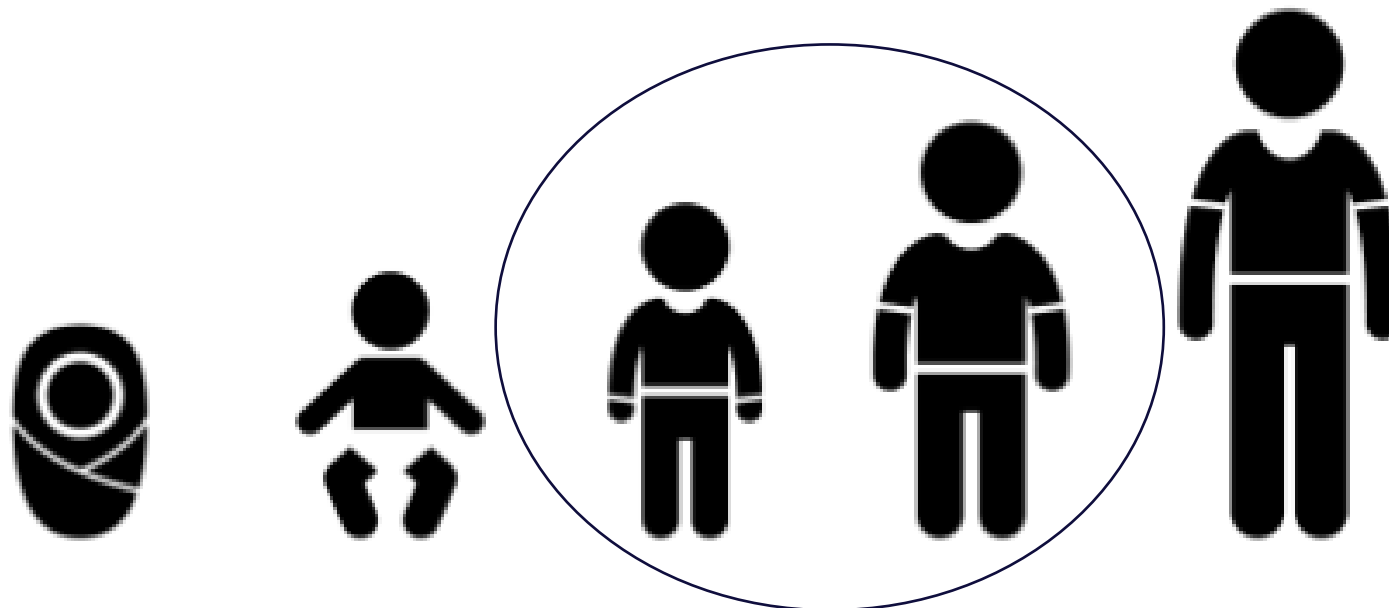

Onderzoek in het expertisecentrum

Cathy van Tuijl

Annerieke Boland

22

Educatie en onderwijs aan het jonge kind

Landelijk Expertisecentrum Jonge kind

Kwaliteit van educatie en onderwijs jonge kind

- Doorgaande lijnen in ontwikkeling en leren
- Afstemmen op verschillen in ontwikkeling
- Soepele overgangen voor kinderen en hun ouders

Vanaf voorschoolse educatie

- Vanaf 2 jaar
- Samenwerking kinderopvang en onderwijs, met name VVE
- Overlap in expertise wenselijk

Praktijkvoorbeelden van gemengde peuter-kleutergroepen

Tot en met groep 4 / ca. 8 jaar

- Soepele overgang van informeel naar formeel leren
- Samenwerken aan doorgaande leerlijnen

HBO-Opleidingen

- Ad PEP & Pabo
- Studieroute en specialisatie jonge kind, 2-8 jaar
- Over 'grenzen' heen leren werken en denken

Doel: Praktijk en onderzoek verbinden, verbeteren

Verbinden

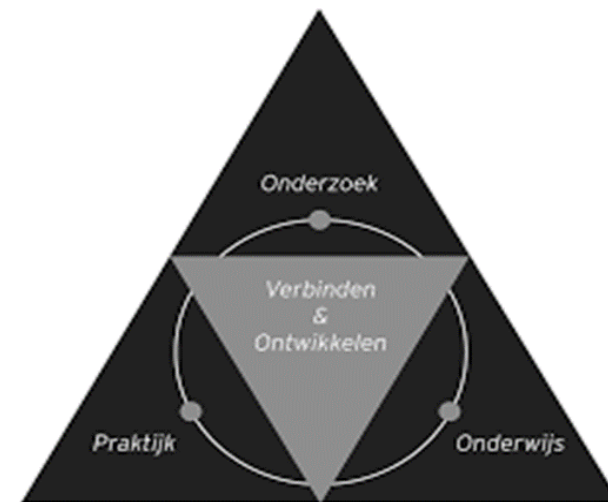
Professionals en onderzoekers, ook de onderzoeker in de professional
Praktijk- en onderzoekskennis en -vragen: bv. Welke vragen leven er bij professionals of hun opleiders?

Verbeteren

Op basis van onderzoekskennis die beproefd is in de praktijk.

LEJK doelstellingen

- Praktijkgericht onderzoek
- Evidence-informed
- Met en door het werkveld en de opleidingen
- Vindplaats: landelijk en regionaal onderzoek

Met als doelstelling: hoogwaardige en praktijkrelevante kennis ontwikkelen en delen met werkveld en opleidingen

Uiteindelijke doel: de ontwikkeling van alle 2-8 jarigen optimaal stimuleren en ondersteunen

Actieve rol professional: 'onderzoek maakt je bewuster van wat je doet'

- Nieuwsgierigheid en leergierigheid: nieuwe ontwikkelingen bijhouden
- Stilstaan bij 'vanzelfsprekendheden' en alternatieven
- Onderzoek in het klein en groot: laat je stem (vragen) horen!
- Kritisch beschouwen van bruikbaarheid wetenschappelijke kennis voor eigen context.

Never stop learning,
because life
never stops teaching.

OM
DENKEN

Michael Josephson

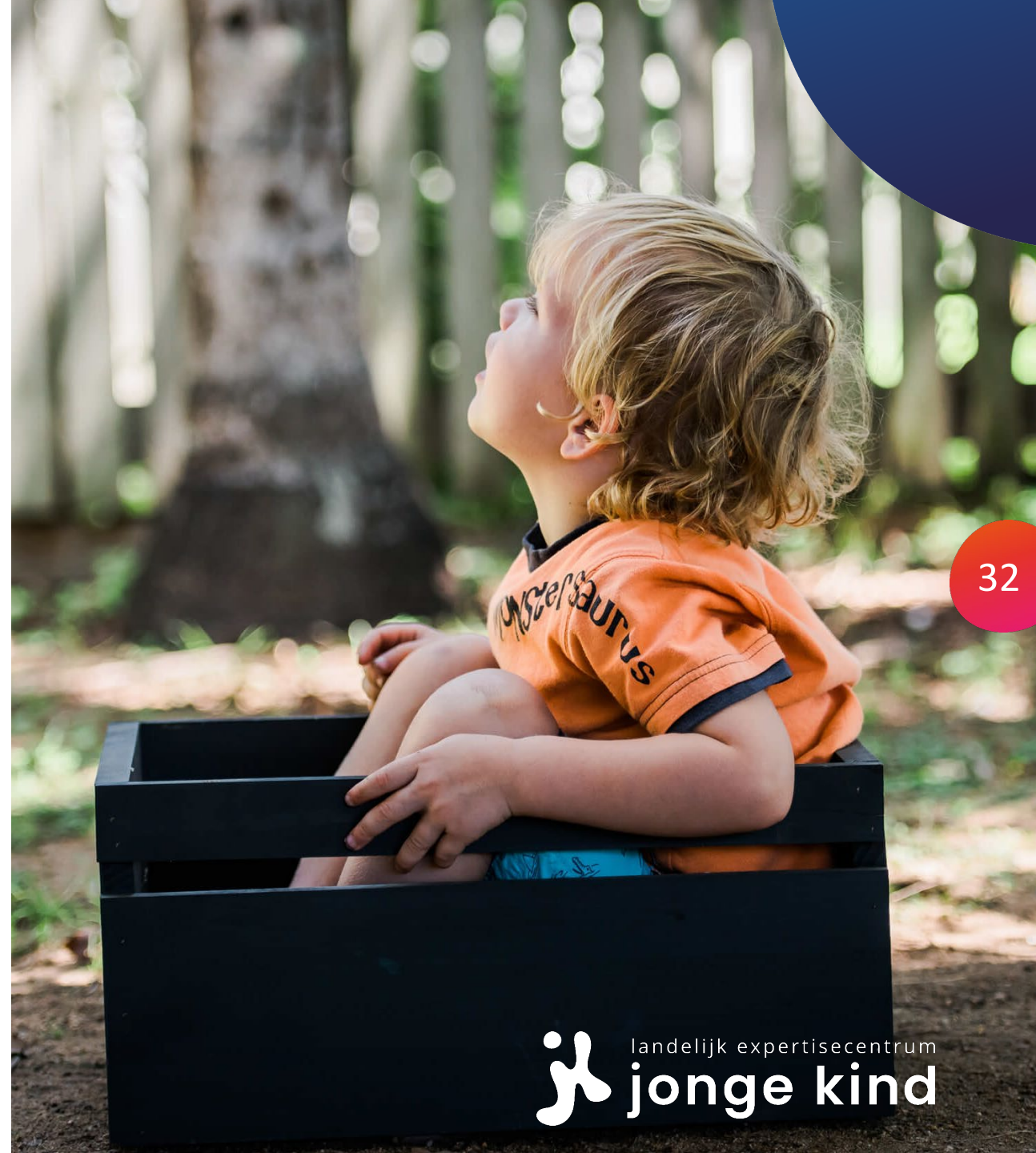

Vraaggesprek met leerkracht en lerarenopleider

Ineke Oenema-Mostert

Natasja de Kroon

Joke Scheffer

32

Napraten met de lectoren

Annerieke Boland

Cathy van Tuijl

Ineke Oenema-Mostert

33

Afsluiting Startsymposium

Hartelijk dank voor jullie aanwezigheid! We kijken uit naar een prettige en inspirerende samenwerking!

landelijk expertisecentrum

jong e kind

